

1) KSA 15:3

✕
Kitzur Shulchan Aruch 15 ▾
☆ AN

צִרְיִכִּין לְדַהֵר, שְׁלֹא לִמְנַח אֶת הָאֲנָשִׁים לְגִלְגָּלוֹתָם לִידַע אִם יֵשׁ מִנֵּן, כִּי אֲסוּר לִמְנַח אֶת יִשְׂרָאֵל לְגִלְגָּלוֹתָם, אֲפִלּוּ לְדַבֵּר מִצְוָה דְּכָתִיב וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל אֶת הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטָלָאִים (פר"ח) וְנוֹהֲגִין לִמְנוּחָם בְּאֲמִירַת הַפְּסוּק הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וְגו' שִׁישׁ בּו עֲשֶׂרָה תְּבוּת.

2) Beginning of Parshas Ki Sisa

✕
Numbers 1 ▾
☆ AN

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

אֲנִי וְלֹא־יְהוָה בָּהֶם גָּגַף בִּפְקֹד אֹתָם:

זֶה | וַתֵּנוּ כָּל־הָעָבֵר עַל־הַפָּקָדִים מִחֻצֵּי הַשָּׂקָל הַקָּדָשׁ עֲשָׂרִים אָרָה הַשָּׂקָל מִחֻצֵּי הַשָּׂקָל תְּרוּמָה לַיהוָה:

כָּל הָעָבֵר עַל־הַפָּקָדִים מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה וְתָן תְּרוּמָת יְהוָה:

Commentary
☆ AN

רש"י

כי תשא. לשון קבלה. כתרגומו: כשתקפץ לקבל סכום מנגזם לדעת כמה הם, אל תמנע לגלגלת, אלא ותנו כל אחד מחצית השקל ותמנה את השקלים ותדע מנגזם:

ולא יהיה בהם נגף. שהמנן שולט בו עין הרע, והדבר בא עליהם, כמו שמצינו בימי דוד (שמואל ב כ"ד):

3) Beginning of Bamidbar

✕
Numbers 1 ▾
☆ AN

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינִי בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

On the first day of the second month, in the second year following the exodus from the land of Egypt, the LORD spoke to Moses in the wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting, saying:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

Take a census of the whole Israelite community by the clans of its ancestral houses, listing the names, every male, head by head.

Commentary
☆ AN

לבית אבתם. מי שאביו משבט אחד ואמו משבט אחר יקום על שבט אביו (ע') בבא בתרא ק"ט:

לגלגלתם. ע"י שקלים — בקע לגלגלת:

4) Two other examples

- פָּקַד אֶת־בְּנֵי לֹוֹי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחָתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה תִּפְקְדֵם: 10
- וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה: 11

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פֶּלֶד כָּל־בְּכֹר זָכָר לְבֶנִי יִשְׂרָאֵל מִבְּוֹחֶדֶשׁ וּמֵעֵלָה
וְשָׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֹתָם:

5) Dovid's FIRST counting

6) Davids second counting that led to no good

✕	שמואל ב כ"ד	☆ AN
א	<ul style="list-style-type: none"> וַיִּסַּף אֶפְרַיִם לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסַּת אֶת־דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לֹךְ מִנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה: 	
ב	<ul style="list-style-type: none"> וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב שֶׁר־הַחֵיל אֲשֶׁר־אִתּוֹ שׁוֹט־נָא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בָּאֵר שִׁבְעַ וּפְקְדוּ אֶת־הָעָם וַיַּדְעֹתִי אֵת מִסְפַּר הָעָם: (ס) 	
ג	<ul style="list-style-type: none"> וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּסַּף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָעָם כָּהֶם וְכָהֶם מֵאֵה פְעָמִים וְעֵינֵי אֲדֹנֵי־הַמֶּלֶךְ רָאוּת וְאֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה: 	
ד	<ul style="list-style-type: none"> וַיִּחַזַּק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחֵיל וַיֵּצֵא יוֹאָב וּשְׂרָי הַחֵיל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל: 	
ה	<ul style="list-style-type: none"> וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בַּעְרוֹעֵר יְמִין הָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנָּחַל הַגָּד וְאֶל־יַעְזָר: 	
ו	<ul style="list-style-type: none"> וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדָה וְאֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּים חֲדָשִׁי וַיָּבֹאוּ דָנָה יָעֵן וְסָבִיב אֶל־צִידוֹן: 	
ז	<ul style="list-style-type: none"> וַיָּבֹאוּ מִבְּצֵר־צֹר וְכָל־עָרֵי הַחֲוֵי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ אֶל־נֶגֶב יְהוּדָה בָּאֵר שִׁבְעַ: 	
ח	<ul style="list-style-type: none"> וַיֵּשְׁטוּ בְּכָל־הָאֶרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלַם: 	
ט	<ul style="list-style-type: none"> וַיָּתֵן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְּקֹד־הָעָם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתִּהְיֶי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ־חֵיל שָׁלֹף חֶרֶב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמִש־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ: 	
י	<ul style="list-style-type: none"> וַיֵּף לִב־דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי־כֵן סָפַר אֶת־הָעָם (ס) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה חַטָּאתִי מֵאֵל אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה יְהוָה הִעֲבֵר־נָא אֶת־עֵינֶן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד: 	

7) Kli Yakar approach NOT like Rashi

כל זכר לגלגלותם. פירש"י ע"י שקלים, והרבה
מן המפרשים חלקו עליו ואמרו שמספר זה היה
בלא שקלים ולשון המקרא מוכיח שאמר
לגלגלותם, וחשבו לתרץ למה דווקא מספר
ראשון היה ע"י שקלים לפי שהיו צריכין אז
לעבודת המשכן ותירוץ זה דחוק ול"נ שודאי
טעם השקלים היו להציל מן עין הרע השולט
בדבר מנוי ודווקא במנין שהוא דבר חידוש, דרך
משל שבזמן שרואין ק' זהובים אצל איש עני
שחזקתו שאין לו יותר העין הרע שולט בו ממה
שרואין אצל העשיר אלף זהובים כי כבר הוחזק
באיש אמיד, כך ישראל בצאתם ממצרים היו
מוחזקים במתי מספר כי בע' נפש ירדו מצרימה
ונתמעטו שמה מעוצר רעה ויגון והשלכת הבנים
ליאור, ופתאום נמצאו במספר ראשון ת"ר אלף
לבד מטף ונשים ודאי היה בפעם ההוא מקום
לחוש לעין הרע, משא"כ בשאר מספרים כי כבר
הוחזקו בעם רב ועצום, וע"כ מנאם דוד המלך

8) Yerushalmi Shekalkim

(שמות ל':י"ג) זה יתנו כל העובר על הפקודים ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל וחרנה אמר לפי שחטאו בשש שעות ביום יתנו מחצית השקל דעבד שיתא גרמסין ר' יהושע בי ר' נחמיה בשם ר' יוחנן בן זכאי לפי שעברו על עשרת הדברות יהיה נותן כל אחד ואחד עשרה גרה ר' ברכיה ר' לוי בשם רבי שמעון בן לקיש לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף יהיה כל אחד ואחד פודה את בנו בכורו בעשרים כסף ר' פינחס בשם ר' לוי לפי שמכרה בכורה של רחל בעשרים כסף ונפל לכלל א' וא' מהם טבעה לפיכך יהיה כל אחד ואחד נותן שקלו טבעה: מותר שקלים חולין מותר עשירית האיפה מותר

9) Gemarah Yoma - source of KSA

ספרות השם	בראשונה פרק שני יומא	44
התם	אז דילמא: למחצית רחמנא תחומה נקט לא לבד מחסור וסבב שחטא שזקוק למחצית גז: ומחמיה לחדא: לגלגלחם: בבוק: לשון שברי חרסם נפל כל אחד ואחד חרס והשליך לפניו ומט המרסם: ויפקדם בטללים: טס לקחת כל אחד טלה מאלף תורה אור המלך וכו' למחצית נמט הטללים:	אז דילמא: תחמה מנא לן דלא היה אחר פירשן נמי בשביל ארצה יש למחצית מאלף חרס אלא ואלה הכנה יסלם ועוד דכתיב ארבעה חרסם דהייט פכירה אחת דהייט גילוי מריות דאז אחריוהו אגילי מריות דבת שבע ואשפיטת דמיס דלוריה נענש בילד לחטון ומחצית ואכשלוס אס ק לא סילם ארבעה חרסם: ששה חדשים נסרע דוד וס': תחמה לי איך סילם יסר מחצית חרסם ועוד דילמא מחצית דלגלגלחם הייט בשביל תלשה דלוריה ר' נמי אס נסרע בשביל בת שבע נמח דחמלוק דילד לחטון ומחצית ואכשלוס בשביל ארצה ומחצית דלא נענש בשביל ארצה וילד מחצית וארצה הרגת במחצית בני עשון דרשין בפרק ב' דקדושין (דף ע"ג) מה חרב בני עשון ר' אבה נענש עליו אף ארצה החצ' ר' אבה נענש עליו ומה שהקפידו איך היה ליה ספי מחצית חרסם דילמא דלחטון ומחצית בחד חרס לא ר' נמי דחמל ומחצית שלמחצית בחד חרס
אז דילמא: למחצית רחמנא תחומה נקט לא לבד מחסור וסבב שחטא שזקוק למחצית גז: ומחמיה לחדא: לגלגלחם: בבוק: לשון שברי חרסם נפל כל אחד ואחד חרס והשליך לפניו ומט המרסם: ויפקדם בטללים: טס לקחת כל אחד טלה מאלף תורה אור המלך וכו' למחצית נמט הטללים:	אז דילמא בר מאמה יסוד ואמה סבב חוקי: ואם היו שציהן שצין הממנה אימר להם הצביעו וכו': תנא הוציאו אצבעותיכם למצן ונימנינו לדידכו מסייע ליה לרבי יצחק ראמר רבי יצחק "אסור למנות את ישראל" אפילו לדבר מצוה דכתיב "ויפקדם בבוק" מתקף לה רב אישי טמאי דהאי בוק לישנא דמבוק הוא ודילמא שמו דמתא הוא כדכתיב "וימצאו" אדוני בוק אלא מהבא "וישמעו שואל את העם ויפקדם בטללים אמר רבי אלעזר כל המונה את ישראל עובר בלאו שנאמר "ודיה מספר בני ישראל כחול דוים איש לא ימד" רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאין שנאמר לא ימד ולא יספר אמר	
אז דילמא: למחצית רחמנא תחומה נקט לא לבד מחסור וסבב שחטא שזקוק למחצית גז: ומחמיה לחדא: לגלגלחם: בבוק: לשון שברי חרסם נפל כל אחד ואחד חרס והשליך לפניו ומט המרסם: ויפקדם בטללים: טס לקחת כל אחד טלה מאלף תורה אור המלך וכו' למחצית נמט הטללים:	אז דילמא: למחצית רחמנא תחומה נקט לא לבד מחסור וסבב שחטא שזקוק למחצית גז: ומחמיה לחדא: לגלגלחם: בבוק: לשון שברי חרסם נפל כל אחד ואחד חרס והשליך לפניו ומט המרסם: ויפקדם בטללים: טס לקחת כל אחד טלה מאלף תורה אור המלך וכו' למחצית נמט הטללים:	